

**Debata medialna „Zdanie młodych jest ważne”
25.10.2016, godzina 12.00
IV Liceum Ogólnokształcące im. Emilii Szanieckiej w Łodzi**

Raport

Dnia 25 października 2016r. w IV Liceum Ogólnokształcącym im. Emilii Szanieckiej w Łodzi przy ulicy Pomorskiej 16 odbyła się debata medialna „Korupcja – wszyscy tracimy”. O godzinie 12.00 w auli szkoły zebrało się ok. 100 osób. Była to młodzież z łódzkich liceów: IV Liceum Ogólnokształcącego im. Emilii Szanieckiej oraz III Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki przy ulicy Sienkiewicza 46. Nad przebiegiem debaty czuwał Instytut Nowych Technologii przy ul. Sienkiewicza 55 reprezentowany przez panią Dyrektorkę Barbarę Majer – Giernat oraz Agnieszkę Urbaniak. Spotkanie trwało 90 minut i poprowadził je Krzysztof Zimoch z Radia Żak. Debata miała na celu dyskusję młodzieży z decydentami na tematy korupcyjne obecne w ich środowiskach. Prelegentami byli:

- Jacek Dudek - Rzecznik Prasowy Szpitala Wojskowej Akademii Medycznej,
- dr Maciej Mitera - Sędzia Sądu Rejonowego, specjalista departamentu Legislacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości,
- Marcin Stelmasiak - Dziennikarz Gazety Wyborczej
- Wojciech Szrajber – Dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Mikołaja Kopernika w Łodzi

Celem wydarzenia był dialog młodzieży z osobami, które w swoim życiu zawodowym spotkały się z problemem korupcji. Licealiści mieli zrozumieć, że na korupcji wszyscy tracą, a przede wszystkim osoby łamiące prawo.

Spis treści:

Część merytoryczna

1. Przedstawienie celu debaty

Zamierzeniem spotkania był dialog młodzieży oraz decydentów, osób mających wpływ na funkcjonowanie prawa. W związku z tym, zaproszeni goście to osoby, które mają na co dzień styczność z kwestiami prawnymi. Ekspertem w dziedzinie prawa był dr Maciej Mitera - Sędzia Sądu Rejonowego, specjalista departamentu Legislacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości. W swoim zawodzie decyduje o przebiegu spraw sądowych, w tym kwalifikacji czynów karalnych. Dzięki swojej wiedzy mógł merytorycznie przekazać prawne aspekty. Kolejną zaproszoną osobą był p. Marcin Stelmasiak - Dziennikarz Gazety Wyborczej. Swoje doświadczenie w omawianym temacie zawdzięcza śledztwom dziennikarskim, jakie prowadził w kwestii korupcji polityków, lekarzy czy biznesmanów. Dwaj kolejni goście obracają się w środowisku medycznym. Był to p. Jacek Dudek -

REALIZATOR PROJEKTU

Stowarzyszenie Instytut Nowych Technologii
ul. Sienkiewicza 55, 90-009 Łódź
tel. 42 631 18 18
www.wszyscytracimy.pl

Rzecznik Prasowy Szpitala Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi oraz p. Wojciech Szrajber – Dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Mikołaja Kopernika w Łodzi. Ze zgromadzonymi podzielili się swoją wiedzą oraz doświadczeniami związanymi z tematem korupcji w szpitalach czy ośrodkach zdrowia. Spotkanie miało na celu pokazanie zjawisk korupcyjnych na różnych płaszczyznach: w kwestiach łamania prawa, orzekania o winie oraz rozróżnieniu rodzajów korupcji, faktycznych doświadczeniach związanych z obecnością zjawiska w różnych zawodach oraz konsekwencjami płynącymi z jego stosowania, a także możliwościami przeciwdziałania, zmniejszenia zjawiska. Młodzież po wyjściu ze spotkania miała być utwierdzona w przekonaniu, że korupcja to czyn karalny, który szkodzi każdemu, kto się do niego dopuści. Była to czwarta z kolei zorganizowana debata, tym razem z aktywnym udziałem mediów.

2. Wprowadzenie do tematyki

Debata odbyła się pod tytułem „Korupcja – wszyscy tracimy”. Korupcja to przyjmowanie korzyści majątkowej przez urzędników lub funkcjonariuszy. Z tym tematem można się spotkać wszędzie, jednak na każdy przejaw łamania prawa należy reagować. Według polskiego prawa osobą, która je łamie jest zarówno jednostka przyjmująca łapówkę, jak i osoba ją dająca. Często ludzie nie zdają sobie sprawy, że czyny według nich błahе, takie jak np.: zapłacenie za zwolnienie lekarskie jest również zachowaniem korupcyjnym. W przypadkach rażącego łamania prawa można stracić prawo do wykonywania zawodu (np. lekarz). W Polsce funkcjonuje Rządowy Program Przeciwdziałania Korupcji.

3. Zwrócenie uwagi na najważniejsze kwestie związane z omawianym zjawiskiem

Spotkanie zwróciło młodzież uwagi na to, że korupcja to rzecz z pozoru niewinna, a po głębszej analizie okazuje się, że jest to poważne przestępstwo. Kodeks Karny wyróżnia rodzaje korupcji oraz stopień przewinienia. W związku z tym trzeba być uważnym na swojej drodze zawodowej, jak i w życiu prywatnym. Niewątpliwie, nie można wszystkich podejrzewać o zachowania korupcyjne. Ważne, aby umieć postawić granicę i rozróżnić korupcję od zwykłej wdzięczności. Część zachowań, które uznamy za korupcyjne wcale nie muszą nimi być. Mogą okazać się jedynie nieetyczne. Ekspertci reprezentowali kilku grup zawodowych szczególnie narażonych na działania korupcyjne. Opowiadali o sytuacjach wziętych z życia zawodowego oraz codziennego. Zaznaczali, że granica jest łatwa do przekroczenia, bo łamanie prawa wcale nie okazują się być takie trudne. Spotkanie na pewno zwróciło uwagę młodzieży na etyczne kwestie związane z ich własnym zachowaniem. Według ekspertów wiele polepszyło się w polskich realiach. Korupcja jest już na znacznie niższym poziomie, ale wiele brakuje nam do krajów, w których ten czynnik jest na poziomie minimalnym. Aby stworzyć lepszą sytuację, nie prowokującą do korzyści majątkowych, musi się poprawić status majątkowy Polaków. Wiele zachowań, to niestety przyzwyczajenia związane z naleciałościami z dawnych lat. Kiedyś danie łapówki policjantowi było zwyczajem, teraz jest to bardzo rzadkie.

REALIZATOR PROJEKTU

Stowarzyszenie Instytut Nowych Technologii
ul. Sienkiewicza 55, 90-009 Łódź
tel. 42 631 18 18
www.wszyscytracimy.pl

4. Debata

Debata rozpoczęła się krótkim wstępem prowadzącego Krzysztofa Zimocha: prelegenci podzielą się ze swoim doświadczeniem o zachowaniach korupcyjnych w swoich środowiskach, namawiamy do zabierania głosu przez młodzież, prośba techniczna poprzez poniesienie ręki w kwestii zapytania. Pierwsze zadane pytanie brzmiało: na jakie zachowania korupcyjne jesteście narażeni?

Dr Maciej Mitera nawiązał do zwykłych sytuacji życiowych, konkretnie do ustawionego meczu piłkarskiego. Namówił młodzież do rozmyśleń i postawienia się w sytuacji poszkodowanego. Miało to na celu postawienie słuchaczy w roli kibiców pokrzywdzonej drużyny. Pan Marcin Stelmasiak nawiązał do swojego zawodu. Zaznaczył, że dziennikarze powinni być po dobrej stronie barykady. Uznał, że i w jego środowisku zdarzały się pojedyncze przypadki korupcji, jednak jest to zawód zaufania publicznego. Oceniał, że strasznie wdzięcznie czuje się reporter, któremu śledztwo dziennikarskie się uda. Dr Maciej Mitera wtrącił, że często jest tak, że osoby znane bądź wyższe stanowiskiem, chcą wykorzystywać naiwność czy dobroć innych. Osoba nieznana nie ma wtedy żadnych możliwych szans oddziaływania, ponieważ nie ma gwarancji: jeśli weźmiesz pieniądze nie dostaniesz mandatu, obiecaj mi coś to ja to załatwię. Nie jest tak.

Następnie moderator poddał rozważaniom myśl, że trudno jest powiedzieć o korupcji jeśli używamy słowa korzyść. Pan Wojciech Szrajber stwierdził, że najwyższy poziom korupcji może dotyczyć Ministerstwo Zdrowia. „Są to bardzo ważne decyzje: które leki wejdą na listę refundowanych, dana firma będzie miała wtedy zyski, bo pieniądze na to idą z urzędu.

Wszystko rozgrywa się wokół Narodowego Funduszu Zdrowia. Często jest to chociażby walka o etat. Następny etap to szpital czy przychodnia – przetargi, czwarty poziom świadczeniodawcy, czyli lekarza. Znamy takie przypadki: ktoś słyszał, że musi dać lekarzowi pieniądze za operację. Jak to możliwe? To ludzie z ogromnym doświadczeniem naukowym i rzemieślniczym. Europejskiej sławy chirurg zarabia podstawową płacę 4800 zł, a to niskie dochody jak na tę profesję. To sprzyja zachowaniom korupcyjnym. Wyjściem na uniknięcie tego jest podwyższenie płac.”

Pan Jacek Dudek stwierdził, że rola rzecznika prasowego to bycie między pacjentami a dyrekcją. Często jest tak, że pacjent coś wymusza. Należy się zastanowić co jest korupcją. Czy podziękowanie za udaną operację jest już korupcją? Wtedy jeden ze słuchaczy powiedział, że korupcja dla niego może być łapówkarstwem, zawłaszczeniem czegoś publicznego osobie prywatnej, pójściem drogą na skróty. Podziękowanie nie powinno być tym właśnie zatem. Na to odpowiedział p. Wojciech Szrajber: „aresztowano lekarza, bo kobieta na wsi dała mu gęś w podziękowaniu za zabieg”. Kolejny licealista znowu odpowiedział, że według niego to nie jest przejaw korupcji, tylko podziękowanie. Dr Maciej Mitera dodał, że ktoś we Francji przeszedł zabieg i kupił bombonierkę, lekarz poczęstował wszystkich z którymi operował pacjenta, wtedy nie uznano tego za przejaw korupcji. Wyraźnie zaznaczono, że była to forma podziękowań. Lekarz nie przyjął prezentu wyłącznie

REALIZATOR PROJEKTU

Stowarzyszenie Instytut Nowych Technologii
ul. Sienkiewicza 55, 90-009 Łódź
tel. 42 631 18 18
www.wszyszytracimy.pl

dla siebie. Pan Marcin Stelmasiak zwrócił uwagę na to, że wszystko zależy od wartości prezentu. Podał również przykład Dnia Nauczyciela. Dziękujemy pedagogom. Co im wtedy dajemy? Młodzież odpowiedziała, że są to kwiaty i czekolada. Dr Maciej Mitera zaznaczył, że nauczyciele są dla nas, a uczniowie dla nich. Nie trzeba im za to szczególnie dziękować, jednak kwiatek jest wyrazem sympatii i nie rozpatruje się go z pozycji łapówki. Chyba, że mowa o prezentach większej wartości.

Moderator zadał gościom pytanie czy w życiu codziennym spotkali się z korupcją. Pan Wojciech Szrajber powiedział, że poziom korupcji zmalał, nawet przed powstaniem ustawy o zamówieniach publicznych. Następnie prowadzący spotkanie zapytał młodzież o rodzaje korupcji. Kilka osób wymieniło m. in. korzyść osobistą, płatną protekcję czy nepotyzm. Pan Wojciech Szrajber napomknął, że w życiu codziennym często słyszy się o przekupywaniu policji. Według dr Macieja Mitera łapownictwo było kiedyś normą, pieniądze w dowodzie osobistym to standard. Ludzie po prostu nie wiedzieli, że to jest generalnie złe. Teraz policja musi się zastanowić czy w danym samochodzie nie ma np. kamery. Policjant 3 razy się zastanowi zanim weźmie łapówkę. I to jest właśnie znak lepszych czasów.

Moderator zadał pytanie redaktorowi Stelmasiakowi o to czy prowadził śledztwa korupcyjne. Dziennikarz odpowiedział, że napisał kilka tekstów śledczych, a jeden pan miał nawet serię publikacji. Miał wyjątkowego pecha, bo marnotrawił pieniądze przeznaczone na ochronę środowiska. Założono nawet specjalne spółki, aby wyprowadzać te pieniądze z obrotu.

Wszystko wyszło jednak na jaw. Redaktor powiedział również o kilku latach walk w związku z korupcją w łódzkim pogotowiu. Kolejną ciekawą sprawą była historia prezydenta Miasta Łodzi Marka Czekałskiego. Pewna firma oskarżyła go o wzięcie łapówki, pieniądze miały być wzięte w papierowej torbie w hipermarkecie. Zanim Czekałski został oczyszczony z zarzutów miał już zniszczone życie, nie tylko zawodowe. Pan Jacek Dudek zauważył, że zgodnie z powyższym przykładem nie można nikogo bezpodstawnie oskarżać. Dla równowagi, nie wszyscy są źli.

Głos zabrał licealista, opowiedział, że w swoim życiu codziennym słyszał o przypadku przechodzenia z klasy do klasy za pieniądze. To wszystko działo się blisko niego.

Następnie moderator zadał pytanie jakie kary występują za poszczególne rodzaje przestępstw. Na pytanie odpowiedział specjalista w kwestii sądownictwa: „łapownictwo jest surowo karane od roku do 10 lat pozbawienia wolności. Sąd ma widełki, którymi reguluje względem popełnionego czynu. Szczególnie chce się zaostriżyć kary jeśli chodzi o wymiar sprawiedliwości. Przy orzekaniu o winie trzeba brać pod uwagę wiek winowajcy, czy jest to osoba nieletnia, małoletnia czy młodociana”.

Dla zaktywizowania młodzieży podzielono wszystkich na kilka grup. Każda z nich otrzymała koperty z sytuacjami konfliktowymi. Uczestnicy debaty musieli zdecydować czy jest to zachowanie korupcyjne czy nie. Wszystkie pytania były jednakowe, młodzież miała zastanowić się w grupach nad decyzją i odpowiedzieć na forum debaty. Gdy pojawiło się pytanie związane z nepotyzmem pan Jacek Dudek wtrącił ciekawostkę. W Japonii był kiedyś model zatrudniania całych rodzin do firm, po to żeby żyli życiem firmy nawet w domu. Wspomniane pytanie dotyczyło sytuacji, w której bratanek wojewody został dyrektorem

REALIZATOR PROJEKTU

Stowarzyszenie Instytut Nowych Technologii

ul. Sienkiewicza 55, 90-009 Łódź

tel. 42 631 18 18

www.wszyscytracimy.pl

muzeum xyz ? Czy dokonano zachowań korupcyjnych? Zgodnie ustalono, że to zależy czy dana osoba jest dobrym specjalistą czy może konkurs został ustalony. Na sam koniec moderator zapytał dr Macieja Miterę o to czy jego studentów interesuje temat korupcji. Sędzia odpowiedział, że jest to temat modny i chwytliwy. Dużo prac magisterskich powstaje na podstawie przepisów Kodeksu Karnego z zakresu korupcji.

5. Podsumowanie - opinie i wskazówki decydentów oraz młodzieży na dany temat

Zdanie młodzieży na temat korupcji dało się poznać podczas prac grupowych. Niewątpliwie było zgodne z odpowiedziami ekspertów. Po otwarciu części podsumowania zadano pytanie: czy jest możliwe społeczeństwo funkcjonujące bez korupcji?

Dr Maciej Mitera odpowiedział, że dążymy zawsze do doskonałości, ale zawsze znajdują się jednostki, które skuszą się na korzyść osobistą. Istnieją jednak państwa o wskaźniku przestępstwa marginalnym, np. skandynawskie państwa. W USA nie można zaproponować strażnikowi prawa łapówki, bo to się nie opłaca. Gdyby strażnik wziął pieniądze, straciłby uposażenie całej rodziny. To są jednak inne realia, ale możliwe do stworzenia. Pan Marcin Stelmasiak uznał, że korupcja bierze się z akceptowania małych czynów do coraz większych. Zaczyna się od ściągania na egzaminach, później jest to jazda na rowerze pod wpływem alkoholu, następnie jazda samochodem. Mowa o przekraczaniu pewnych barier, które prowadzą do coraz śmielszych poczynań.

Prowadzący podziękował przybyłym gościom i przedstawił ich raz jeszcze. Dla osób, które udzielały się najbardziej aktywnie, przygotowano torby z upominkami. Spotkanie zakończyło się oficjalnie. Na młodzież czekały certyfikaty uczestnictwa w debacie oraz słodki poczęstunek.

Młodzież wyraźnie zaznaczyła, że wie jak rozpoznawać zachowania korupcyjne. To zadowoliło ekspertów, ponieważ ćwiczenia sprawdzające tę umiejętność wypadły bardzo dobrze. Licealiści wyrazili szczególne obawy związane z korupcją w zakresie zdrowia. Przeraził ich fakt, że często na skomplikowaną operację ratującą życie trzeba czekać miesiącami. Zgodnie uznali, że należy to zmienić. Musiałoby to dotyczyć kompletnej reformy w służbie zdrowia.

Dodatkowo uznali, że w swoich środowiskach też spotkali się z korupcją. Nie pochwalali tych zachowań, byli świadomi, że nie powinno tak być i zadeklarowali, że są przeciwni korupcji. Młodzież świadomie opowiedziała się za promowaniem kampanii społecznych oraz działań mających na celu propagowanie korupcji jako przestępstwa. Uznali, że spotkanie, w którym uczestniczyli było bardzo potrzebne w rozwijaniu świadomości młodzieży i rekomendowali tworzenie tego typu projektów.

Opracowanie zostało zrealizowane przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Opracowanie odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Opracowanie bezpłatne.

REALIZATOR PROJEKTU

Stowarzyszenie Instytut Nowych Technologii
ul. Sienkiewicza 55, 90-009 Łódź
tel. 42 631 18 18
www.wszyscytracimy.pl

